

Pia Søltofts prædiken sidste søndag i kirkeåret

Taler

Pia Søltoft
Cand. theol, ph.d., forfatter og
sognepræst

Dato

24. november 2024

Sted

Esajas Kirke

Omstændigheder

Prædikentekster

Paulus' Første Brev til Korintherne kapitel 3, vers 10-17
Matthæusevangeliet kapitel 11, vers 25-30

Salmer

Skyerne gråner, og løvet falder
Den store mester kommer
Klokken slår, tiden går
Herre Kristus, dig til ære

1 Denne mørke søndag er ikke bare den sidste i søndag i november, men også den sidste dag i kirkeåret. År 2024 lækker mod ende, men fortsætter endnu lidt over en måned og slutter nytårsaften, for nogen med at de symbolsk springer ned fra en stol og ind i det nye år.

5 Men med *kirkeåret* forholder det sig helt anderledes. Ikke bare slutter det altid i dag, den sidste søndag i november, som jo kan ligge på flere forskellige datoer, og ikke bare giver det plads til at det nye kirkeår kan begynde næste søndag, den første søndag i advent, der for mange mennesker markeres ved at de tænder det første lyd i adventskransen.

15 For kirkeåret er også en hel anden slags år end kalenderåret. Ja, faktisk er kirkeåret en hel anderledes måde at beregne tid på end den vi er vant til, når vi kikker på vores ur eller i vores kalender.

Til daglig er vi vant til at tiden går. Tiden er et vilkår for hele universet og vi mennesker har udviklet ure og systemer til at måle og inddele tiden. Ingen kan vel rigtig forestille sig et liv uden at forestille sig tiden.

20 Som mennesker lever vi fremadrettet, vi tænker altid på dagen i morgen, på hvad der skal ske, på fremtiden. Til den kan vi sætte vores håb – men til fremtiden knytter der sig også bekymring og frygt.

25 Men som mennesker lever vi også med vores historie, vores fortid, det der har været, det vi har gjort eller set og som ikke kan ændres fordi det hører fortiden til. Fortiden gemmer vi i vores erindring. Vi kan ikke lave den om, men den kan stadig påvirke os både på godt og på ondt.

30 Og så er der nutiden. Det enkelte nu, øjeblikket, kan man aldrig helt få fat i. For det ændre sig lige så hurtigt, ja, hurtigere, end den tid det tager det øvre øjenlåg at berøre det nedre. Det er jo netop hvad ordet øjeblik betyder.

35 Nutiden bliver derfor lynhurtigt til fortid og mens man er i den bekymrer man sig konstant om sin fremtid.

Sådan er det at være menneske, sådan er det fordi tiden er et vilkår, der gør at det ene øjeblik tager det andet, den ene dag den næste, den ene måned den efterfølgende, det ene år det andet. Og pludselig er der ikke mere tid. Eller det er der jo. For tiden stopper ikke.

40 Tiden stopper ikke når vi dør. Når en elsket dør føles det som om tiden burde stoppe og det fornemmes som en ond drøm at dagene med alle deres gøremål bare går videre, når en man har elsker er gået bort.

45 Men tiden stopper aldrig. Om end alle ure på hele kloden gik i stå så fortsætter tiden ubarmhjertigt sin gang og på sin vej tager den alt med sig både vores opmærksomhed og vores liv.

50 Nu er der gået ca. 25 minutter siden gudstjenesten her begyndte; det ved jeg fordi vi jo er radiotransmitterede og derfor har sat tidspunkter på alt fra salmer til prædiken og altergang!

55 Der er altså nu gået ca. 25 minutter siden vi begynde gudstjenesten her i Esajas Kirke. Lidt støv er stille og roligt faldet ned fra loftet her i kirken og hjemme i stuerne, kaffen derhjemme er måske blevet kold, der er også tiden skyld, og jeres hår og negle er vokset et lille my, ja, I er alle, her i kirken som derhjemme, blevet 25, ja, nok snarere 26 minutter ældre. Tidens gang er ubønhørlig og med den følger forandringen, forfaldet og i sidste ende døden.

60 For selv om tiden i sig selv er undefinerlig, så er den der altid og det er den, vi erfarer alt igennem. Det særlige ved os mennesker er jo blandt andet at vi har en

tidsforståelse og derfor bliver tiden indbegrebet af, hvordan vi måler, hvad der er vigtigt i livet.

65

Vi fejrer vores fødselsdage, fejrer at endnu et år er gået. Vi taler om alt det vi skal nå, fra vi er helt små, hvor vi bare glæder os til noget der skal ske ude i fremtiden, til tivoluturen, til at mormor kommer, til juleaften os sådan noget – men måske også frygter at det ikke vil ske eller i hvert fald ikke bliver lige som vi have ønsket os. Tiden kan nemlig også skuffe os.

70

Nå vi vokser op planlægger vi vores liv i forhold til tiden, vi taler om hvad vi vil være, hvilken uddannelse vi skal tage, hvilke mål vi vil stræbe efter at nå, kort sagt hvad vi vil med vores liv.

75

Vi måler kort sagt succesen af et levet liv i tid. Hvor meget fik du nået? ”Fik du set det du ville, fik du hørt din melodi”, som Kim Larsen synger advarende, for ”Om lidt bliver her stille, om lidt er det forbi”.

80

Sådan er det. Det kan ikke være anderledes, fordi tiden er et vilkår og vi voksne mennesker i modsætning til planter og dyr og helt små børn har en tidsforståelse, der gør at vi ved, hvor ubarmhjertig tidens gang er og derfor forsøger at nå så meget så muligt på de dage, måneder og år vi måtte få til vores rådighed.

85

Det er derfor udtryket *Carpe Diem*, ”Grib dagen”, er et udtryk vi i dag bruger om det at slippe bekymringen og give os hen til nuet for nu at få så meget ud af livet som muligt. Udtrykket blev særligt hypet efter at Robin Williams i filmen *Døde Poeters klub* opfordrede sine elever til at gøre netop det, gribe dagen, i 1989, da filmen havde premiere.

90

Men egentlig stammer det latinske udtryk *Carpe Diem* fra den romerske digter Horats', som sagde til en ung pige der var så optaget af, hvad der ville ske i fremtiden, at hun glemte at leve i nutiden. Noget de fleste af os vel også i dag kan have en tendens til. Det oprindelige udtryk lyder i sin helhed: ”Grib eller pluk dagen i dag, og sæt ikke din lid til i morgen.

95

Men selv om det er en rigtig god ide at holde sig livets korthed for øje og derfor forsøge at bruge hver eneste dag så godt man kan, så ligger der også en fortvivlelse skjult i dette kapløb med tiden. For hvornår har man brugt livet

100

godt nok? hvornår er man god nok? Og uanset hvad, så ender det hele jo en dag, når vi løber tør for tid, eller rettere, når vi løber tør for liv.

105 Set i *det* perspektiv *er* tidens gang virkelig ubarmhjertig og til hvilken nytte er vi her egentlig? Det er den erfaring, den lidt sortseende poet kaldet Prædikerens, der optræder i Det gamle Testamente, i tale sætter med ordene: ”Alt er tomhed og jag efter vind”.

110 Jeg er sikker på at også den erfaring har de fleste gjort sig, erfaring af at, jamen, når tiden alligevel tager alt fra mig, hvad er meningen så med det hele? Her hjælper det ikke, at se hen på postkortet, dørmåtten, sengetæppet eller andre af de genstande man måske omgiver sig med, der har de to små ord ”Carpe Diem” påtrykt. For hvad skal det til at gribe dagen, hvis alt alligevel bare forsvinder.

115

Der er kun et sted at hente trøst i den sorg som tiden altid påfører os. Og det er i kirkeåret og den helt anderledes tidsforståelse, der her udspiller sig. For i kirkeåret gentager tiden sig i det uendelige. Der sker det samme, igen og igen og igen. År efter år. Ja, nu sidder der nok nogen ude i stuerne og tænker: ”Præcis, og det er derfor det er så kedeligt at gå i kirke!”

120

Måske. Men det er også derfor at kirkeåret, som en magisk uendelighedsmaskine, der får alting til at gentage sig, både kan give dig hvile i forhold til den rastløse travlhed, der ligger i hele tiden at skulle vise dig som den bedste udgave af dig selv for at opnå så meget som muligt på den kortest mulige tid.

125

I kirkeåret gælder en anden økonomi end den vi er vant til. I kirkeåret får du ikke løn som forskyldt, du skal intet præstere, du skal blot roligt følge med årets gang, der går fra advent, hvor vi venter på Jesus fødsel, over fasten, tiden hvor man fordyber sig, hen til påsken, hvor lidelseshistorien udspiller sig og døden på korset følges af opstandelsen påskemorgen. Som kommer Kristi Himmelfart og derefter er tiden igen til fordybelse i trinitatistiden, der kun afbrydes af alle helgen, hvor vi erindrer vores døde og afsluttes på denne sidste søndag i kirkeåret.

135

I kirkeåret gentager tiden sig. Ikke kalendertiden, de flygtige øjeblikkes tid, men den evige tid. Den tid der er og bliver ved med at være. Det er denne særlige tidens gang, eller rettere dens gengang, der i dagens evangelium siges at være

skjult for de vise og forstandige, altså alle os der for det meste mener at alt kan måles og vejes og har en fornuftig forklaring, men derimod er den åbenbar for ”de umyndige”, altså alle os der af og til tør give slip på den almindelige, lineære tidsforståelse og dens kausalitet og fortrøstningsfuldt hengiver os til en anden tidens gang.

Kirkeåret gentages igen og igen. Det gentager den store historie, som din og min historie altid skal ses i lyset af. Vi kan skiftevis forsøge at gribe dagen og fortvivle over livets vilkårlighed og endelighed. Men den store historie gentager sig. År efter år. Den gentager sig, men den gentager også, at du og din historie er en del af den store historie. For den historie bliver fortalt og genfortalt hver kirkeår for din skyld. For at du kan få at vide, at det liv du har, som du bestemt skal gribe og bruge, så godt du kan, samtidig er et liv, der har betydning i sig selv, og altså ikke kun den betydning du selv kan give det.

Det er blevet et fast udtryk at sige at tid er penge. Vi gør med andre ord tiden op i, hvor meget vi kan nå at tjene. I disse år, særligt efter corona, hvor vi blev opmærksomme på tiden på en anden måde, fordi vi pludselig fik rigtig meget af den luksuriøse tid, som vi kalder fritid, har et andet udtryk vundet indpas: at penge er tid. Altså at det gælder om at tjene så meget som muligt så hurtigt som muligt, så man kan tjene nok til at købe sig mere fritid på den lange bane.

Men tiden er og bliver et ubarmhjertigt vilkår og ligegyldig om du griber dagene, køber dem fri eller fortvivler over deres vilkårlighed, så er der kun et sted, som ikke er et fysisk sted, men en tro, en tro på tidens evighed, der magter at minde dig om at dit liv, uanset dine præstationer og penge, har betydning i sig selv.

Dit liv *har* betydning i sig selv også når du fejler og fumler og ikke gider gribe dagen, men bare forsøger at slæbe dig igennem den uendelige række af dage, som et liv også nogen gange kan føles som, så fortæller den store historie dig, den historie kirkeåret hvert år fortæller, at du alligevel er tilgivet og elsket og at du godt må være svag eller kontrær og sige ”det tror jeg ikke på”. For budskabet gentages igen og igen. I dagens evangelium gentages det i Jesus indbydelse til enhver, der er løbet sur i tidens travle hasten forbi: ”Kom til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile. Tag mit åg på jer, og lær af mig, for jeg er sagtmodig og ydmyg af hjertet, så skal I finde hvile for jeres sjæle. For mit åg er godt, og min byrde er let”.

180 I dag slutter kirkeåret, men på næste søndag begynder et nyt, som gentager den
store historien og indbyder dig til at se din lille historie, ikke som kastet ud i et
oprørt hav, hvor du skal svømme som en gal, for at holde dig oppe, men som en
del af en den store historie, som du roligt kan læne dig tilbage i, stoppe de
paniske svømmebevægelser, og lade dig flyde i tiltro til at du bliver holdt oppe.

185

*Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, Du, som var, er
og bliver én sand treenig Gud, Højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed.*

AMEN!

190

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

195

Tags

Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet, Sidste søndag i kirkeåret

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/pia-soltofts-praediken-sidste-sondag-i-kirkearet-2024>

200

205

210

215